

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA.

ANY I.

NUM. 42.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM. — «Lliure, ni dominada, ni do minadora y respectada de les regíons germanes. — Estimada per son valor al exterior y temuda per sa forsa... Acullit com a prop el foraster que á treballar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hú á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de terra y pochs, actius y inteligents. — Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciència y planter de filosofias y juristas. A fora la ensopita rutina. — Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sus lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, serilament religiosa y ilustradament tolerant. — Repoblades las montanyas per grans boscos, tressant pels singles reliquias els monuments erronats o anticis y alsarne d' un art fill llegat del antic criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions històriques de populoses y amplias ciutats modernes. — Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació sèria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervinde en e govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar á nosaltres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nosaltres passats. — Pero b' enirho tenim lo precis: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exalté la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria. — LLUÍS DOMÈNECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes.

Fora semestre.

0'50

3'00

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parc, N.º 8.

Tortosa 25 Octubre de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 25 XXI. Sta. Crispí y Crispinia mrs. y sta. Dardia. — Dilluns 26 S. Evaristo p. mr. y sants Llucia y Marcia mrs. (Abans i en la ciutat de Vich) — Dimarts 27 S. Vicenç mr., santas Sabina Cristeta de Àvila y san Armando. — Dimecres 28 (Abans i) S. Simon y s. Judas Tadeo Apòstols. — Dijous 29 (Abans i) S. Narcís b. mr. (En lo bisbat de Girona). — Divendres 30 S. Claudio y s. Marcelo, mrs. — Dissabte 31 S. Quinti mr. — Vigília. — Dejuni.

Olivit

Per causes que no ns expliquem yá passar sense publicarse en las columnas de LA VEU DE LA COMARCA la llista que lo diari La Renaixensa publica lo dia 26 d' Agost prop passat referent á la adhesió y suscripció que á continuació copiem, subsanant saxis la falta que confiem ns perdona ran las interesadas.

LA BANDERA de la Unió Catalanista

Tenen l'honor d'adherirse al Manifest de danya Agnès Armentol de Badia, y enemics contribuir a la suscripció:

Tortosa. — Antonia Guanya bens de Abril. — Antonia Abril. — Serafina Majordom de Gamundi. — Dolores Domingo Climent. — Mercé Ballesta de Climent. — Genoveva Ferré y Igual. — Zaraida Climent. — Elvira Climent. — Enriqueta Ferrús de Mestre. — Irene Ferrús. — Pepeta Giménez. — Enriqueta Mestre y Noé. — Francisca Estupinya de Benet. — Teresa Bladé y Navarro. — Rosa Carbó y Sánchez. — Joana Subirats y Sánchez. — Dolors Delsors de Vergés. — Elvira Brunet Viuda de Perenops. — Trinitat Ventura de Yerro. — Guadalupe Yerro. — Genoveva Montesó de Gas. — Josepha Gas y Montesó. — Teresa Gas y Montesó. — Tomasa Sunyé. — Enriqueta Alvarez. — Maria de la Cinta Alvarez. — Maria de la Cinta Curto. — Julia Esquieu. — Maria de la Cinta Fumado. — Irene Vilàs.

Viu el regionalisme Valencià

Fa ja temps qu' els nostres germans los Valencians tenian

la vista fiesca en el moviment autonomista que per tots los indrets de Catalunya va estenentse y engrandintse mes era mirat per molts ab recel y no volien estudiarlo á fondo, perque creyan que era un moviment descabellat y hasta per alguns separatista, mes era las cosas han cambiats, los duptes van desapareixer, la rabió s'ha imposat, el regionalisme vergonyà d' alguns diaris valencians com lo Palleter, el Correo, La Libertad, Luz Católica y altres s' ha cambiats y desplegar al vent la bandera autonomista, lo setmanari La Señal de la Victoria crida á tots los Valencians, veïns sinó lo que en sus columnas estampa en un llare article del que'n retallérem los paràgrafs que mes avall copiem y en el que despés de dir que es lo que yo! Catalunya, y de donar algunas rasons per explicar los medis de que 's valen los centralistas, diu:

«so pretexto de un separatismo tonto que nadie profesa en aquella noble tierra. Y los que tal crimen pretenden echar en cara á los catalanes, son los de Cuba y Filipinas, los separatistas que con sus robos, crímenes y tiranías desgarraron poco há el manto glorioso de la Patria. Y quién duda que asiste á los catalanes un derecho indiscutible a exigir lo que con tan noble empeño piden y exigen?

Basta haber saludado la Historia Patria, para comprenderlo. En la gloriosa y cristiana Edad Media, Aragón y Castilla tenian sus reyes, sus cortes, sus ministros. Al casarse los Reyes Católicos, hicieronlo sin establecer dependencia alguna entre ambos pueblos; y al heredar Carlos V los reinos de sus padres, de sentido común es que ni Castilla debía absorber á Aragón, ni Aragón á Castilla. Y no obstante, Castilla absorbió á Aragón, que dando Catalunya sujeta, burlada y escarneida, protestando con la sangrienta guerra de Los Segadors, y con aquella otra guerra de quinze años contra Felipe V, en que los héroes catalanes y sus constituciones, castizamente liberales, cayeron salpicados de sangre, entre los pliegues gloriosos de la bandera de Santa Eulalia.

Y hasta se dió la absurda causalidad de que Castilla, con una población escasa, con un comercio nulo, con una marina microscópica, sin relación con Europa,

con mil bandos y faccions que devastabau el tesoro públic, con reyes impotentes y adulteros, con un governo de nobles ambiciosos y sin ninguna colonia conquistada, se impusiera á un Aragón que con su Catalunya, la nación más rica entonces, en extremo poblada, con la supremacia del comercio del mundo, con una marina que dominaba el Mediterráneo, puesta por su propio esfuerzo á la cabeza de las potencias, con un pueblo democrático sosegado y activo, con reyes esforzados y virtuosos, y con perlas hermosas de su corona condal, Provenza y Cerdanya, Nàpoles y Sicilia, Atenas y Nèopatria, Argel y los deserts bre Jerusalen...

Nadie tiene derecho a concular las facultades de otros; pero que es aún más absurdo que lo primitivo y atrasado se imponga á lo próspero y rico y progresivo?

Por esto Catalunya exige hoy que se le reconozcan sus derechos conciliados.

Por esto repetimos que sólo la autonomía foral es firme paso para sentar una estable Monarquia; el imperio que nace, en poco ó en mucho, centralizado, nace muerto.

Tengamos, pues, Catalunya por aliados suyos. En ella deben mirarse nuestra querida Valencia y esas otras regiones españolas, amodorradas aún después de las últimas catástrofes, quietas con quietud musulmana, tolerando imposible y estúpidamente que el fisco acabe de robarles el último pedazo de pan, el hijo de las entrañas, la última peseta, la vieja morada legada por los abuelos para albergue de sus hijos...

Las regiones deben abrir los ojos. Viendo los gobiernos indignos que sufrimos, que su hora estaría cercana si las regiones imitasen a Catalunya en su despertar glorioso, cuidan mucho de sembrar desconfianzas y excitar odios contra aquella región modelo. Los diarios de Madrid, que han nacido, viven y morirán entre la intriga, las irregularidades y la explotación del liberal lector, secundan el gobierno en su labor infame, porque el fin de los gobiernos pésimos, es también, a no dudarlo, el fin de la prensa vendida y sin conciencia.

No les den oídos las regiones españolas y cuente Catalunya con

ellas. Cuente con Valencia sobre todo. Un rey catalán, el gran Jaime I, creó el reino valenciano: sangre de las fornidas mujeres de Lérida corre en nuestras venas; en lengua catalana se immortalizó nuestro Ausias March: catalanes nos sentimos hoy, para derrocar esos gobiernos. Valencia abraza á Catalunya.

¡Adelante siempre! ¡Sempre avants! ¡Avant sempre! repetim nosaltres y que la abrazada sia, forta y duradera.

La Segà

CANÇÓ

Al coll penjémens l' éyna
Que es hora de marxar;
Minyons, cap a la féyna
Que avuy hem de segar.

Viscan hermosos
Els jorns de juny!

Aus! delitosos
La falç al puny!

Quin bé de Deu onéja
Per conques y pel pla!
Mireu! com l' or rosséja;
Quin bo fa de mirá!

Surtim, que ja 'ns atia
La llum n' al cel daurat;
Dexém nostra masia;
Avant! que caygi blat!

Som a la coma
Brandéu la falç!

Viva la bromat!
Viva 'ls barrals!

Després de fer beguda
Dalit agafarem;

Y ab Deu, que 'ns dona ajuda
De féyna be a farém.

Guaylém! Quina estassada
De blat brilla al entorn!
Coratge! brau maynada,
Que va minvant el jorn.

Ja pujen les garberes;
Poc blat ja se collirà;
Avant! y mans lleugeres!
Que es nostre segadors.

Avant! que a l' hivernada
Riuran nostres grangers;
Y 's jorns per la maynada
Serán més falaguers.

El sol se 'n va a la pòsta
Y es hora de plegar,
La nit que ja s' acosta
Convida a descansar.

Minyons, dexém la féyna,
Guanyat tenim el sóu;

Propaganda Catalanista

Los apostols del catalanisme ne paren un moment en ferlo coñeixer per tots los indrets de Catalunya convocan á tots los pobles á reunions ó meetings abon exposan les principis tonamentals de la descansa l' ideal catalanista enyanjan quins son los combatents, maneras de demostrar obligació que tenim tots los catalans de ser fermes defensors de las libertats que ns foren robades y de las que dia ens van prenen tractances poch menos qu' un país conquistat.

Las condicions del nostre setmanari no permeten reproduir los parlamens que en cada meeting se diuen donc, no disposem de prou espai, mes ab tot abuy ne resultat algunos paràgrafs dels ultimament dits en lo de Igualada per varios catalanistas, comensan per lo del Sr. Sans y Buhigas que digué: «Els que estimem a la nostra Patria no hem de permetre que 's nostres interessos estiguin en mans barroceras, ni que 'ns privin de la nostra llengua, costums, llibertats y drets. (Molt bé.) Aqui totom mana, menys sostretres. (Molt bé. Aplausos.) No solament no maném, sinó que també se'ns agafa, ja qu'ns prenen la llibertat colectiva si 'ns manifestem. (Molt bé.)

Aquest estat de cosas —diu l' orador— no pot continuar més temps així. Ha arribat l' hora de que 'ls catalans mirém més lluny, no cap a Europa com diuen mols, sinó cap al Nort d'América, puig aquella nació si que'ns sab de respectar las llibertats. Es precis que als nord-americans els imitem; siells diuen «América pera'ls americanans», nosaltres hem de dir «Catalunya pera'ls catalans». (Ovació.) Si no ho fem així, per dret del nostre poble y de la nostra raza se'ra pitjor que si morissim, puig serem la vergonya de las nacions; pero aixó no passará, per

que nosaltres reivindiquem els drets de Catalunya pera entre-garla als catalans.

Pera logrà això, es necessari que nosaltres destruïm primer al nostres enemicxs, A n'aquells que us calumian titllantnos d' esclusivistas y separatistas, per que nosaltres no'n som, no'n som d'esclusivistas ni separatistas. Nosaltres, a més de Catalunya, volém salvar a las demés regions, volém salvar à tota Espanya. (Aplausos.) A n'quets enemicxs els hem de combatré pera desenmascararlos, res de matarlos ni assassinarlos, això ho deixém pera's propagandistas espanyols; nosaltres volém que visqui tothom y que treballi tothom, perque estimém y respectem a tots. (Molt bé, aplausos.) Els enemicxs que té des-enmascarar el catalanisme, son tres: els politichs madrilenys, els cacichs y els falsos redemptors. (Aplausos.)

Els politichs madrilenys son enemicxs de Catalunya, perque la explotar ab contribucions, impostos y altres cargas y compliran el problema social atiant la lluita de classes; ab tot, podria passar si els diners que treuen de Catalunya servissin pera fomentar las obras d'utilitat, apoyar el comers y la industria, perque ab això hi aniria el progrés y en participaria tothom; pero desgraciadament no es així; aquets diners no serveixen més que pera sostenir personalitats de cartell, falsos guerrers, ministres, empleats que no treballan y toreros; pera tot serveixen menys pera treballar. (Ovació.)

Maltres no'n tenim d'odi contra'ls castellans, ets que venen nimés contra aqüellos ab a casa nostra, el que ve à tre l'esquena dréta y ab l'espirit ballar, el progress, a n'aquell d'avens, y el rebé ab els bras oberts, perque Catalunya s'ha distingit sempre pera la seva hospitalitat. (Applaudiment.)

El segón enemic de Catalunya iés el caciquisme, perque re presenta la injusticia més gran y més immoral. El cacich no té justicia ni llei, té voluntat despótica; es una feria en forma humana, imposa las contribucions, entrebaixa's plets, és un ser degradat que ns amenassa ab deixarnos à la miseria si no li donem quartos pera sostenirse en els seus vics y en las sevas concupiscencias. (Applaudiments.)

Jo respecto a tothom—diu—però la idea del caciquisme la aborreixo, al cacich se'l té d'esclarafar si Catalunya va veure liure d'enemicxs formidables. (Llargs aplausos.)

L'altre enemic del catalanisme son els falsos redemptors que, anomenantse republicans, degradan la República. Aquesta gent viuen a sou de la Monarquia, que's fa cantar quan li convé, y quan no, els fa callar. (Molt bé, aplausos.)

El fil d'aquesta gent no es altre que fer la guerra a Catalunya perque representa una idea noble y al Estat espanyol se yeu que no hi tenen cabuda. Atian al pobre contra el rich y ells quan venen aquí a sembrar la anarquia, s'hostatjan en els milors hotelers voltats de totas las comaditats. Atigan al treballador contra l'industrial, del qui diuen que's explota y el reden-

tor quan tenia obrers al seu servey, deixava de pagarslos. (Molt bé, ovació.)

A continuació digué el señor Cambó:

Desgraciadament l'ideal del catalanisme no s'ha realisat en cara, però arreu son molts els que s'hi han ajuntat; però encara n'hi ha molts que se oblidan de la Patria pera entregar-se a lluitas bissantinas. Molts no comprenen la vida sense una forma de govern determinada, y això farà riure d'aquí uns quants anys, quan els nostres successors vegin las barallades dels catalans per la forma de govern. (Molt bé.) Ja ha passat l'época de barrallarse pel quefe d'Estat; en la época dels reys absoluts això era la qüestió fonamental, era just que's disculis, però ara, avuy' fa riure.

Compareu estats per estats—diu,—Inglaterra ab la llibertat garantida, Suissa també, l'un és monàrquic, l'altre república. França que es una república, ja sabem com esta; els obrers catalans emigrats son espulsius y han hagut d'anar cap a Londres, cap a una manarquia. Mireu a Espanya y a Austria, y veureu lo que hi passa. Las qüestions de forma son ben bé ridicolles.

Mireuse la república francesa; el quefe d'Estat va en reunions de prínceps, balla ab una princesa, firma documents que no ha redactat, i llegeix discursos que no son seus. Y mireu la monarquia espanyola: el quefe ballarà ab una princesa, firma documents que tampoch ha redactat, y llegeix discursos que no son seus. Es igual; president o rey, veyeu si en això vár la pena de barallari homes y ensorrar pobles. (Molt bé, aplausos.)

Con que'l catalanisme ho desprecia tot això, plantejan contra ell lluitas socials, lluitas que'l catalanisme no resoldrà, ni las resoldrà ningú, dintre de cap programa, perque elles tenen molta raho de ser, perque la qüestió social és la qüestió del mon.

Pera apoyar això citá las lluitas dels pobles biblichs grecs, romàs, de quin poble parla d'una vaga general en que tots els plebeyos varen emigrar del territori romà.

Las lluitas socials—diu—hi han de ser; el dia que deixessin d'haverhi l'humanitat no existiria. Las lluitas socials fan anar endavant a l'humanitat. Vos enganyan els que us diguin que la forma de govern ho cambia tot. La societat és una resultancia de sentiments, caràcter, rassa, barrejémo tot, cap giremo ab la revolució, y després tornarà tot aquedar com estava.

Nosaltres no la donem al obrer la fórmula de salvació. Nosaltres lo que fem és dirli: has de guanyarla tú, y l'has de guanyar instruinte y no deixant enganyar pels que't volen perdre. O sinó, fixeuhi bé; els agitadors de Barcelona no son catalans, promouen las vagas pera viurehi ells a costa d'elles, y que conseguix? Que's obrers catalans establerts aquí, que tenen família, y, per lo tant, necessitats a que atendre, fugen de Barcelona y van pels camps a fer qualsevol cosa pera guanyarre un tres de pà, y quan la vaga està resolta, quan tornan a sas llars pera rendre'l treball, se troben els

seus llochs ocupats per esquirols vinguts de la patria dels agitadors pera oferir-se a sota preu, rebaixant així la mà de obra... Però als agitadors això tant ells hi fa han sortit ab la seva. (El senyor Cambó es interromput per un llaç picament de mans.)

A Catalunya s'ha vist a las autoritats gubernatiuas pendre part en una qüestió social donant la raho als obrers, y aquells s'han llençat al carrer creyent tenir l'apoyo de las autoritats, però quan hi han sigut, quan més entusiasmats estaven en els seus ideals, allavoras el governador ha resignat el mando al general, com volguntli dir: aquí els tens, fusellats. (Ovació.)

El Sr. Pella y Fargas comença dient que'l catalanista no son politichs d'ofici ni d'aquells que no se sab com viuen.

Nosaltres tots treballém, y si aném en romiatge per las poblacions de Catalunya, és pera pre-dicar l'ideal de la llibertad.

El catalanisme no es cap partit politich, sinó un moviment popular de protesta contra la historia comersada en temps de la guerra del francés, y seguida ab las guerras civils y revolucions.

Això ens ha decidit a aixecar la bandera de las reivindicacions catalanas.

Devant de las desfetas colonials, ens diguerem que ja no era qüestió de que'l catalanista seguis sim dividits y enemistats per qüestions de reys y de repúblicas.

Tan de bò que aqueixas parauas fueron cocollades y craba-bas en los enteniments de tots los catalans que abuy restan en lluernats per llumenetes que els privan de veure clà lo que son los partits politichs tan monarquichs com republicans y socialistes.

Cóma resultat d'aqueix meeting se reuniren, l'andemà valiosos elements d'Igualada, parlant de la necessitat y conveniencia de presentar una candidatura regionalista contra la del cacich de aquella comarca.

L'entusiasme pera fero era manifest, y ès de creure qu' el projecte s'realizarà tant més quan els igualadins saben per experiència que la unió dels homes de bona voluntat porta la derrota dels cacichs; en un moment semblant, els igualadins guanyaren al miuisterials caciques majorias y minorias.

Voler, és poder.

Truya del temps

Tingas molt bon dia, Nela. (Què tal, com esteu? Tots bons?)

Per ara bé, y vosaltres? son

Nosaltres s'è del tot, no.

—Y això? Que podé teniu

mes malalt, vostre nebot?

—No, filla. Aquet ja pot dir

que quasi està bé del tot.

—Cregas que molt m' alegro.

Y m' estranya molt y molt que fa ja cinch ó sis días que't nota certa tristor.

Jo el veuret això vaig dir:

això's que s'ha posat piujor

el nebot... (sonrisa total)

—No es això, Nela.

—Molt ho celebro. Assunció.

Tinch al home altra vegada

sense cap colocació.

—Com dius? Hem deixat parlar!

—Que no era celatdó?

—Si, senyora. Que vol ferhi!

—Me l'han treit! Deu meu senyó!

—Ell que may ha fet cap falta!

—Ell qu'ha sigut sempre bò!

—Pro filla, això qu'ara dius

no li veig l'explicació!

Al ho ne que cumplix bò

no se'l treu sens to ni so,

Haurà fet alguna falta...

—No senyora, no y no,

—Donchs mira permet que't diga

que no m' ho crech. Assunció,

Haurà fet tart algun dia,

o no s'haurà presentat cap?

—No senyora, ell ha sigut

dels que sempre han 'nt de jorn,

—No es això? Haurà tal vegada

deixat passar algun bocoy

ple d'anís, o de mistela,

de vi negre o alcobol,

—En això si qu'ha sigut

sempre molt escrupolós.

—Haura desobeixcut

a n' algun dels superiors

si li han dat algun recado

—Tampoch, senyora, tampoch

—Pues xiqueta, no puch caure

shonts ta 'l peccat tan gros.

Si això passes per exemple

en un' altra situació

ho comprendria... i pro aral

—Si aquest alcalde es tant bò!

—Donchs mira, Nela, a mi

tan se me'n sum. La qüestió

es que l' han tret perquè sí

y això creu que's dolorós.

—Ara hi caix! (Sí!) No hi ha duplicitat!

—Reballots! Que tonta soch!

—Que's! Diga! Que sap's algo?..

—Cuya, donal! Ay, Señor!

—Ja sabràs que'l noy de Paca

era també celatdó!

—Sí, y que?

—Que's! Que'ls van traure!

—Donchs que'l van traure

precisament per això,

—Mira! Si mes no t' explicas,

no enténch encara un mot.

—Dona! Que sap's qu'ara estem

en vespers d'eleccions?

—Donchs n' estich mes que segura

qui ai feu home, igual qu' al noy,

si els han tret: no t' apuris

puig jo ja he filat el joch,

perque ara vota son trunfoz

y lo demés son cançons.

A mes tempoch cobrarà

perque sé que un Senyó

a n' el nostra Ajuntament

li ha escusat la ració()

y com qu'això es una cosa

que a ningú sap gens de bò,

ara 's diu qu' el nostre batalló

vol amollar lo bostó,

(*) Ultimament havem sapigut

que la ració continuará com ans,

merce a un viaje a la Villa del Os

Quan s'anuncià en la tarda del

dimecres que ha començat la pan-

tomina pera que l' home funest

pugui passegear acompanyat de

maccys enroillat de dalmàticas,

dits diputats abandonaran lo saló

de sessions, puig quan se porta es-

passa no deuen prendre part en

una funció en que interveu un con-

triari a las aspiracions del exèrcit.

Retalls

<p

De la coalició llamada monàrquica apena se habla. Y anyadim nosaltres, ja es morta.

Co nparem: L'Emperador d'Alemania ha presidit la inauguració del curs universitari alemany. El Rey d'Espanya ha presidit una cursus espanyola. A Barcelona En Joan de Deu Trias, y En Francesc Carreras han inaugurat uns cursos de Dret Català y de Història Catalana y en l'Escola d'Institutius s'han comensat las classes de Gramàtica y Literatura Catalana.

NOTICIES

Se 'ns ha demanat la publicació del seguent escrit:

El obrero Católico MARCOS MARAÑÓN Y MARTINEZ, Muvió en Bilbao el domingo 11 de Octubre, à las tres y media de la tarde, atravesado el corazón por dos balas que le dispararon los enemigos de nuestra fe y de la Religión de Cristo cuando subía à Beogña en unión de los demás peregrinos y en medio de los Asociados del Apostolado de la Oración, cuyo escapulario llevaba al pecho y quedó tinto en sangre. Era socio fervoroso del Apostolado de la Oración.

Se invita a los católicos tortosidos para que asistan al solemne funeral que en sufragio del alma del hñado se celebrará en la Iglesia de los Dolores el jueves 29 de los corrientes.

Se invita a los católicos tortosidos para que asistan al solemne funeral que en sufragio del alma del hñado se celebrará en la Iglesia de los Dolores el jueves 29 de los corrientes.

Llegim en un cofre de Barcelona:

«La Societat Económica Barce-

lonina d' Amics del País acordá dur a efecte una informació pública sobre las condicions en que viuen y treballen los obrers del pla de Barcelona. A fi de recullir la major cantitat de datus per facilitar als que, interessantse per les cuestions obreras, vulguin contribuir al millorament econòmic y moral de la societat catalana y al restabliment de la pau social, contribuint à la solució inmediata dels conflictes que constantment s'osebreixen y à la preparació de les reformas legals que la aspiració al progrés fa desitjar, y pera això formulà un questionari que fou oportunament circulat.

En Lerroux per mit del diari *La Publicitat* ha volgut tirar fànc de munt honor de ferm catalanista Sr. Cambó y li ha sucuit lo que sucueix a tot aquell que al cel és cup, ell es el que aquedat ensagat,

Eavem rebut los quatre primers números del setmanari Valencia «La Señal de la Victoria» ab el que estableix gústos lo cambi donç que com diem en altre lloc del periodich surt en defensa del ideal regionaliste desde son primer número y en el seguent ab citas de varias encíclicas dels Sans Pares y datus històrics demostra que l'regionalisme es catòlic y que per tant dit setmanari se declara eminentment regionaliste y en el número quart diu textualment al acabar lo primer article de una sèrie que diu publicarà sen un estudi de las «Bases de Manresa» lo següent:

«Con esto no se extrañarán nuestros amigos de que les pidamos mucha propaganda autonomista entre los buenos catòlicos de fuera de Cataluña engañados uns é ignorantes otros de la capitalidad de esta cuestión, que nosotros sintetizaremos al hacer una crítica ligera de las *Bases de Manresa*.»

Lo nostre particular amic lo Rd. don Joseph Matamoros per raons de conveniencia particular lo dijous de la present setmana deixà la direcció del periodic local «El Ebro».

Llegim en un cofre de Barcelona:

«La Societat Económica Barce-

lonina d' Amics del País acordá dur a efecte una informació pública sobre las condicions en que viuen y treballen los obrers del pla de Barcelona. A fi de recullir la major cantitat de datus per facilitar als que, interessantse per les cuestions obreras, vulguin contribuir al millorament econòmic y moral de la societat catalana y al restabliment de la pau social, contribuint à la solució inmediata dels conflictes que constantment s'osebreixen y à la preparació de les reformas legals que la aspiració al progrés fa desitjar, y pera això formulà un questionari que fou oportunamente circulat.

»Lo plazo pera formular las contestacions ab los datus interessats finirà l'dia 31 del present mes.»

Las funcions religioses propias del mes d' Octubre se han vingut celebrar en la Iglesia del Roser de nostra ciutat ab mes lluhiment que en los anys anteriors ja que ames de las devocions acostumades se tornà afer la professió pública que havia estat suspessa durant dotze anys, ames se repartiren los populars y sentidissims «Goigs de la Mare de Deu del Roser» quins de molt antich s'havien popularisat ab molta fervorosa devoció à Catalunya, Valencia y Mallorca, recordem haver llegit que s'atribueixen serne obra del inspirat Domingo valencià Sant Vicent Ferrer. Lo que es cert, que son d'un sabor altament mistich, poètic y fervoritzador, tan en la lletra de pur català antic, com en la música solemn y sacra en èstíl gran, los «Goigs» de quins parl'm; los quals, després dels cant's litúrgichs, potser sian la més preuhada y hermosa composició lírica que posseixi l'Iglésia catalana en particular.

Es trist que hajin sigut susseguits tan tendres cants per altres escrits en llengua forastera y en música llogada, cuant los tenim propis y que per tan parlan y fan sentir l'ànima.

El l'any 1900 es va fundar la revista *La Veu de la Comarca*.

Felicitém als Confreres del Roser per haver retornat la nostra llença en el temple de Deu d'ahont sembla hi hagut un verdader enpenyo en traurela, contra lo establier per las Autoritats eclesiàsticas y per lo que aconsella la recta rado que 's fonamenta en buscar la salvació de les àmes.

Continuin donc per eix camí sent que l'an prop vinen ames del sermó en Tortosa, tortosines siguen totes les oracions y cants que à la Verge del Roser. Hi dediquin los seus devots torosins deixan pera'l castellans que ho fassin en castellà.

Las conferencias de la Lliga

Aquesta setmana, ha donat una conferencia en la Lliga Regionalista nostre estimat amic l' eminent arquitecte y diputat a Corts per Barcelona don Lluís Domènech y Muntaner.

Horas d' arribada y sortida de Trens Coches, correus, Ordinaries y Recades d' aquí Tortosa.

	Arriba	Surt	Clases
MATI			
De Valencia correu.	2h39	2h23	1.º 2.º 3.º
De Benicarló curt.	6h10	6h36	2.º 3.º
TARDE			
De Valencia exprés.	5h42	5h51	1.º 2.º
MALI			
De Barcelona correu.	1h11	2h41	1.º 2.º 3.º
De Tarragona curt.	8h10	8h52	2.º 3.º
TARDE			
De Barcelona exprés.	1h15	1h23	1.º 2.º
De Tarragona curt.	8h45	8h47	2.º 3.º

Coches y Ordinaries

	Arriba	Surt
Hostal del Pènt		
De la Cenia diari	8h.mt	9h.tart
Arnes dill.-dim. div.	8h.mt	9h.tart
Anafra diari	8h.mt	9h.tart
Gandesa correu diari	4h.mt	4h.tart
Hostal del Sol		
De la Cenia diari	8h.mt	2h.tart
De Gandesa diari	6h.mt	2h.tart
Fresneda dillums y dijous	8h.mt	2h.tart
Vall de robes	8h.mt	3h.tart
Santa Barbara diari	8h.mt	2h.tart
Córbera dillums y dijous	4h.mt	6h.tart
Hostal del Paradó		
De Morella dillums y dijous	8h.mt	6h.mt
Godall diari	8h.mt	2h.tart
Aldover	8h.mt	2h.tart
Hostal de la Lluna		
De Cherta diari	8h.mt	2h.tart
Galera	8h.mt	2h.tart
Mas de Barberans diari	8h.mt	2h.tart
Hostal de la Granvia		
Perelló dillums y divendres	6h.ta	10h.mt
Hostal d' Abril		
Tivenys diari		10h.mt
Prat de Compte dijous		10h.mt
Tots los dies encarrers pera Barcelona ab los trens expressos-Andreu, Canyellas y J. cuatro cantons casa Calduc (còrre).		

Tortosa, Imp. Foguet P. Hospital

CAPITVLO VEYNTISIETE

Como vino el Conde d Tortosa, y le dió grandes Privilegios, y Costumbres.

DESPUS de la tan milagrosa victoria, vino el Conde don Ramon Berenguer, ya desocupado de la conquista de Lérida, y Fraga, á nuestra Ciudad de Tortosa, á desculparse, y dar descargo del devio, y respuesta que dió á los Ciudadanos, y á dar razón de como no los abia corrido en tan urgente necesidad. Llegó al portal, y no le halló abierto, porque ya los Ciudadanos le habian cerrado, sabiendo que el Corde venia, para no recibirlle. Cosa fué esta por cierto muy donosa, y hecho valeroso. De que vengo á colegir, que somos de más valientes padres que yo pensaba, y que deben ser los Ciudadanos de Tortosa más mirados en cosas de valor, y de virtud. Bolviendo al Conde, digo que visto por el, que le abian cerrado las puertas, consideró con cuanta razón hacian aquello, y comenzó con dulces palabras á alargarles, y bolberlos á su obediencia, diciéndoles: Que considerassen que el era el que los abia puesto en tan buena población, y regalada tierra, con tantos trabajos, fatigas, y gastos, y que más que á otro alguno

con lanzas, y otras armas vistosas, y de guerra, y con muchas banderas, y tambores, haciendo gran rumor de guerra, y que los hombres por otra parte, todos á un tiempo, muy bien armados. Y determinados, encomendándose á Dios, y á Maria madre suya, y su Patrona, diessen en los enemigos, que tenian puesto el sitio á la parte de San Juan, el cual por esta jornada fué dicho San Juan del Campo, como hoy se nombra: Empero antes que esto se hiziese, se hechassen dos hombres al Real de los enemigos, como que los embiaban á otras partes con cartas, los cuales se dejassen tomar de los Moros en disimulada forma; y estos publicassen y dijessen, como en aquella noche abia llegado grande socorro á la Ciudad, y que haziéndolo assi, ellas tenian firme esperança en Dios, y en su Madre Santissima, que alcançarian cumplida victoria. Gallardo pensamiento de mujeres, discreto consejo. No dudo que abria muchas devotas de nuestra Señora, y que puestas en oración, la Madre de Dios les ponía en el pensamiento este consejo tan bien acertado: que de otra manera, es de creer, que á tan grande Ejército, como el de los Moros, no pudieran resistir, cuanto y mas ganar la victoria. Los ciudadanos oyda, y bien entendida la embajada, y determinación de las discretas y valerosas mujeres, les preguntaron de quien abian sabido tal determinación, y respondieron elles: Que un Angel del cielo la abia revelado. Oydo esto por los Ciudadanos, hizieron admiración, y tomaron el consejo de las mujeres, como si viniera de parte de Dios: Y despedidos dos hombres al Campo de los enemigos, como estaba concertado: y armadas las mujeres, se subieron á los muros en la forma ya dicha. Los Christianos con grande furia y esfuerzo, encomendados á Dios, y á su Madre, salieron á la cruel batalla, en la qual se dieron tan buena maña, que degollaron, y mataron una infinidad de Moros, y los demás huyeron de tal forma, y con tan grande miedo y vozaria, que fueron causa de que los otros Campos, que en el derredor, y circujo de la Ciudad estaban huyesen, como de hecho huyeron, y no quedó ninguno en pié, por donde los Christianos quedaron señores del Campo y de todo lo que los Moros dejaron, que fué una

BASES DE MANRESA

Bases per la Constitució Regional Catalana acordades per la Assemblea de Delegats celebrada a Manresa durant los dies 25, 26 y 27 de Març de 1892.

PODER CENTRAL

BASE 1.ª.—*Sas atribucions.* Vindrán á càrrec del Poder central:

- a) Las relacions internacionals
- b) L'exèrcit de mar y terra, las obras de defensa y la ensenyansa militar.
- c) Las relacions econòmicas d'Espanya ab los demés païssos, y en consecuència, la fixació dels aranzels y l'ram d'Aduanas.
- d) La construcció y conservació de carreteras, ferro-carrils, canals y ports que sian d'interés general. En las d'interés interregional podrán posarre d'acort lliurement las regions interesadas, intervenint lo poder central sols en cas de desavenencia. Las vías de comunicació d'interés regional serán d'exclusiva competència de las regions. Igual criteri se seguirà en los serveys de correus y telégrafos.
- e) La resolució de todas las cuestions y conflictes inter-regionals.
- f) La formació del pressupost anyal de gastos que, en lo que no arribin las rendas d'Aduanas, deurà distribuirse entre las regions á proporcio de sa riquesa.

Sa organisació.—Lo poder central s'organisarà baix lo concepte de la separació de las funcions llegislativa, executiva y judicial.

Lo poder llegislatiu central radicarà en lo Rey ó Cap d'Estat y en una Assamblea composta de representants de las regions, elegits en la forma que cada una estími convenient; lo número de representants serà proporcional al d'habitants y á la tributació, tenintre tres la regió á la que n'hi corresponguin menos.

Lo poder executiu central s'organisarà per medi de Secretaries ó Ministeris que podrán ser: de Relacions exteriors, de Guerra, de Marina, d'Hisiaenda y del Interior.

Constituirà l'poder suprèm judicial un Alt Tribunal format per magistrats de las regions, un per cada una d'elles, elegits per las mateixas; cuidarà de resoldre 'ls conflicts inter-regionals y de las regions ab lo poder central y de exigir la responsabilitat als funcionaris del poder executiu. Aquest tribunal no s'considerarà superior geràrquich dels tribunals regionals que funcionaran ab entera independència.

Disposicions transitorias.—Atenent que las relacions que, segons los preceptes constitucionals vigents, uneixen l'Estat ab la Iglesia han sigut sancionadas per la Potestat d'aquesta, se mantindrán aquellas, mèntres abduas potestats de comú acort no las modifiquin.

Lo Poder central procurarà concordar ab lo Sant Pare la manera de subvenir la dotació de Cult y Clero y de provehir las dignitats y prebendas eclesiàsticas en armonia a la organisió regional; y tant si s'sosté l'Real Patronat, com si s'estableix la disciplina general de la Iglesia,

deurà procurar-se que, respecte de Catalunya, s'previngui en lo Concordat que hagin de ser catalans los que exerceixin jurisdicció eclesiàstica propia ó delegada, com també los obtentors de dignitats y prebendas.

Lo Deute públich ayuy existent vindrà á càrrec del Poder central; mes aquest no podrà crearne de nou, quedant de compte de las diversas regions lo que en lo esdevenir contreguin pera son sosteniment y l de las cargas del Poder central.

PODER REGIONAL

BASE 2.ª.—En la part dogmàtica de la *constitució regional catalana* s'mantindrà l'temperament expansiu de nostra legislació antiga, reformat, pera posarlas d'acort ab las novas necessitats, las sàbias disposicion que conté respecte dels drets y llibertats dels catalans.

BASE 3.ª.—La llengua catalana serà la única que ab carácter oficial podrá usarse á Catalunya y en las relacions d'aquesta regió ab lo Poder central.

BASE 4.ª.—Sols los catalans, ja ho sian de nascença ja per virtut de naturalisació, podrán de semperiar á Catalunya càrrecs públics, fins tractantse dels gubernatius y administratius que dependen del Poder central. També deuràn esser desempenyats per catalans los càrrecs militars que importin jurisdicció.

BASE 5.ª.—La divisió territorial sobre la que s'desenrotlla la gradació geràrquica dels poders gubernatiu, administratiu y judicial, tindrà per fonament la comarca natural y l'municipi.

BASE 6.ª.—Catalunya serà la única soberana de son govern interior, per lo tant, dictarà lliurement las lleys orgàniques; cuidarà de sa legislació civil penal, mercantil, administrativa y processal; del establiment y percepció d'impostos; de la encuadració de la moneda y tindrà totas las demés atribucions inherents á la soberanía que no corresponguin al Poder central segons la Base 1.ª.

BASE 7.ª.—Lo poder llegislatiu regional radicarà en las Corts catalanes, que deuràn reunir-se tots los anys en època determinada y en lloc different.

Las Corts se formaràn per sufragi de tots los caps de casa, agrupats en classes fundadas en lo travall manual, en la capacitat ó en las carreras professionals y en la propietat, industria y comers, mitjansant la correspondent organisió gremial en lo que possible sia.

BASE 8.ª.—Lo poder judicial s'organisarà restablint la antiga Audiència de Catalunya; son president y vice-presidents, nombrats per las Corts, constituirà la suprema autoritat judicial de la Regió, y s'establirà los tribunals inferiors que sian necessaris, devant ser fallats en un període de temps determinat y en última instancia dintre de Catalunya tots los plets y causas.

S'organisaràn jurisdicções especials com la industrial y la de comers.

Los funcionaris del ordre judicial serán responsables.

BASE 9.ª.—Exercirà lo poder executiu cinch ó set als funcionaris nombrats per las Corts, los qui estarán al devant dels diversos rams de la administració regional.

BASE 10.ª.—Se regoneixerá á la comarca na-

tural la major latitud possible d'atribucions administratives pera l'govern de sos interessos y satisfacció de sus necessitats. En cada comarca s'organizarà un Consell, nombrat per los municipis de la mateixa, qu'exercirà las citadas atribucions.

BASE 11.ª.—Se concedirán al municipi totas las atribucions que necessita pera el cuidado de sos interessos propis y exclusius.

Pera la elecció dels càrrecs municipals se seguirà el mateix sistema de representació per classes adoptat pera la formació de Corts.

BASE 12.ª.—Catalunya contribuirà á la formació del exèrcit permanent de mar y terra per medi de voluntaris ó be d'una compensació en diners previamente convinguda com avans de 1845. Lo cos d'exèrcit que á Catalunya corresponga serà fixo y á ell deurán pertanyer los voluntaris ab que hi contribueixi.

S' establirà ab organisió regional la reserva, á la que quedarán subjectes tots los minyons d'una edat determinada.

BASE 13.ª.—La conservació del ordre públich y seguretat interiors de Catalunya, estarán confiades al sometent, y pera l'survey actiu permanent se crearà un cos semblant al de Mossos de la Esquadra ó de la Guardia civil. Dependrà en absolt totas aquellas forces del Poder regional.

BASE 14.ª.—En la encunyació de la moneda, Catalunya deurà subjectarse als tipos unitaris en que convingan las regions y l's tractes internacionals d'Unió monetaria, essent lo curs de la moneda catalana, com la de las demés regionals, obligatori en tota Espanya.

BASE 15.ª.—La ensenyansa pública, en sos diferents rams y graus, deurà organisar-se d'una manera adequada á las necessitats y carácter de la civilisació de Catalunya.

La ensenyansa primaria la sostindrà l'municipi y en son defecte la comarca, en cada comarca, segons sia son carácter agrícola, industrial, comercial, etc., s'establiràn escoles pràcticas d'agricultura, d'arts y oficis, de comers, etc. Deurà informar los plans d'ensenyansa, l'principi de dividir y especializar las carreras, evitant las ensenyansas encyclopédicas.

BASE 16.ª.—La Constitució catalana y l's drets dels catalans estarán baix la salvaguardia del poder executiu català, y qualsevol ciutadà podrá deuhir demanda devant dels tribunals contra l's funcionaris que la infringeixin.

BASE 17.ª.—*Disposicions transitorias.*—Continuarán aplicantse l'Còdich penal y l'Còdich de comers, pero en l'esdevenir serà de competència exclusiva de Catalunya l'reformarlos.

Se reformarà la legislació civil de Catalunya prenen per base son estat anterior al Decret de Nova Planta y las novas necessitats de la civilisació catalana.

Se procurarà immediatament acomodar las lleys processals á la nova organisió judicial estableta, y mentrestant s'aplicarán las lleys d'Enjuiciament civil y criminal.

Manresa 27 de Mars de 1892.

cosa infinita. Verdaderamente que tengo esto por una cosa miraculosa, porque solo salieron por un portal, y dieron contra los de aquel Campo, y que los demás viendo huir estos, huyessen ellos también. Tengo por milagro grande: Y si es verdad lo que se cuenta del Romero, es mas cierto. He hallado escrito; que yendo encendida la batalla entre los Christianos y Moros, un Escuadron de los Moros, que no abia oydo la destroza, y huida de los otros, porque estaba en lugar muy desviado, y lejos de donde se daba la batalla, se determinó mientras que los otros combatian, de hecharse dentro de la Ciudad, y á la que ya estaban para entrar, les salió al encuentro un Romero, ó Peregrino, que estaba sentado en el Portal, el qual combatió con ellos con tanto valor y furia que les hizo retirar, y poner en huida; y esto era en la hora que ya los demás Moros huyan del Campo. Muchas veces, como digo, he oydo esto del Romero, ó Peregrino, mas no sabia que fuese en esta jornada; porque en las costumbres de Tortosa se halla que la Ciudad en este tiempo ya estaba como está agora. Digo que abia coll de San Juan, corral del Temple: Verdad es que no dice que pasesen los muros por ella; podria ser que fuese Arrabal, y que en aquella ocasió todos los destos Arrabales se recogiesen dentro de la Ciudad; y así podrá ser que sucediese entrar los Moros por el Arrabal, hasta la puerta de la Ciudad. No tengo mucha seguridad desto, que he dicho: empero dizesse assí. Esta es la pública boz y fama sin contradiccion alguna; porque no se halla en que otra ocasió sucediese: y decir que no fué, no se sufre, porque vemos al ojo la figura deste Peregrino, puesta en el portal, adonde estaba sentado cuando los Moros estaban para entrar, esculpida de bulto: la cual dizen que fué puesta allí para perpetua memoria deste milagro, y el portal hoy en dia se llama: Lo portal del Romeu; por do parece que el cielo, y la tierra se unieron para restauración, y socorro desta Ciudad, y que el ingenio y traça de las mujeres della, su animo, y su valor excede á los más varoniles, esforzados, y diestros Capitanes; pues en ocasió tan urgente, formando un Consejo de guerra, supieron hallar traça, y medio para su rescate,

